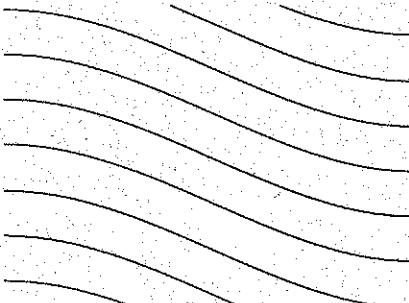

Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

FEBRUAR 1998/2

▲ DOMAČE NOVIČKE ● Angelca Ivančič nova doktorica socioloških znanosti ● Prenova izobraževanja odraslih ● Delovno srečanje v sklopu mednarodne raziskave pismenosti odraslih na Andragoškem centru Slovenije ● Izobraževanje brezposelnih v letu 1997 ● Evaluacija programa UŽU v letu 1997 ● Katalog ponudbe izobraževanja odraslih predmet ugibanja ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Druga obletnica Borze znanja na Dobi v Mariboru ● Študijski krožek Priložnost za nov začetek ● Usposabljanje izobraževalcev ▲ KAJ MENITE? ● Etika in izobraževanje: prvi odzivlji ▲ POSVETI, KONFERENCE ▲ PRIPRAVLJAMO ● Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednica: Zvonka Pangerc - Pahernik

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsehliko zasnowo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novosti v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
  - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - urednica in vodja Informacijskega središča, Meri Beganočić - DTP in design.
- Jezikovni pregled Marjana Kunej.
- Novičke tiska Tiskarna Štrok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, E-mail:olga.varl@acs-saec.si

Po mnenju Urada Vlade za informiranje št. 23/207-93 z dne 26.7.1993 sodi bilten Novičke med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

DOMAČE NOVIČKE

Angelca Ivančič – nova doktorica socioloških znanosti

V petek, 16. januarja 1998, je Slovenija pridobila novo doktorico znanosti s področja sociologije. Ta visoki naziv si je pridobila sodelavka, ki je z nami na Andragoškem centru Slovenije od same ustanovitve, mag. Angelca Ivančič. Svoj doktorat, ki se v uradnem spričevalu glasi doktorica znanosti s področja sociologije, si je pridobila na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, pred komisijo, ki so jo sestavljali: doc. dr. Mitja Hafner-Fink (predsednik), izr. prof. dr. Ivan Bernik, prof. dr. Ivan Svetlik (mentor), prof. dr. Goesta Esping Anderson.

Nova doktorica je obranila svojo doktorsko temo Mobilnost na trgu dela in poti izobraževanja. Potek poklicnih karier ter izobraževanja in usposabljanja po vstopu na trg dela. Obravnavanje te tematike je zahtevalo široko in poglobljeno znanje z mnogih področij in obsežno empirično podatkovno podlago, saj se disertacija ukvarja s preučevanjem vpliva vlaganja v izobrazbene in kvalifikacijske vire na prehode med položaji na slovenskem trgu dela v spremenjenih gospodarskih in družbenih razmerah. Razčlenjuje učinke izobrazbenih dosežkov in vlaganja zaposlenih v formalno in neformalno izobraževanje na verjetnost prehodov med delovnimi mesti, v samozaposlitev, brezposelnost, upokojitev in druge položaje na trgu dela.

Angelci Ivančič iskreno čestitamo za uspešno obranitev teze in pridobitev doktorskega naziva. To ni pridobitev le zanjo, temveč za vso Slovenijo in za izobraževanje odraslih ter za njeno znanstveno disciplino – sociologijo.

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Prenova izobraževanja odraslih

Nekako ob strani (kakor je žal za izobraževanje odraslih, prevečkrat značilno) silnih strokovnih in drugih polemik ter medijskega zanimanja vstopa v tretje leto tudi prenova izobraževanja odraslih. In kakor se uveljavlja področje samo, tudi njegova prenova kljub vsemu z večjimi ali manjšimi težavami poteka v začrtani smeri in dobiva svoje mesto v prenovi celotnega izobraževanja.

To je eno od sporočil s prve, sicer pa 24. seje Področne kurikularne komisije za

izobraževanje odraslih, ki je bila 20. januarja. Po ustaljeni praksi dela komisije je bil tudi tokrat prvi del seje namenjen poročanju predsednikov programskeih komisij o njihovem delu. Sicer pa je bilo, kakor se za prvo sejo v letu spodbobi, največ razprave namenjeno opravljenemu delu in tistem, ki ga letos moramo opraviti, da bomo dobili prenovljene ali kako drugače prilagojene izobraževalne programe; to pa je navsezadnje cilj celotne »akcije«, ki jo imenujemo kurikularna prenova.

Pred točkami dnevnega reda, povezanimi s tem, nam je bila predstavljena analiza ankete med učitelji v izobraževalnih programih tujih jezikov, ki smo jo napovedali že v prejšnjih Novičkah. Verjamem, da ste mnogi od vas medtem to predstavitev že prebrali tudi v zadnji številki Andragoških spoznanj. V tem času programska komisija, ki ji je naložena prenova teh programov, z izvedenci že s pridom uporablja opisana spoznanja.

Tisto, kar bo zelo značilno za delo Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih v tem letu, je izobraževanje – članov različnih komisij in samih izobraževalcev, od katerih je odvisno, kako uspešno bodo prenovljeni programi izpeljani v praksi. Zato je pomembno, da smo na tokratni seji, potem ko smo prej že določili vsebino, sprejeli tudi *Operativni načrt izvedbe izobraževalnih programov za potrebe kurikularne prenove*. Pri tem bomo, kolikor se bo le dalo, upoštevali predloge glede časa in kraja izpeljave, aktualne vsebine ter metode in oblike dela, ki bodo čim bolj aktivirale udeležence, pa smo že tako predvideli pri sestavljanju posameznih izobraževalnih modulov.

Poročilo o delu za leto 1997, pravzaprav predlog poročila, predložen v potrditev komisiji, zrcali v resnici opravljeno delo in tudi opis problemov in pomanjkljivosti s predlogi za njihovo odpravo. Je pravo »zrcalo« dela – od dilem in različnih pogledov na izhodišča prenove, prek njihovega sprejetja, pa vse do dejavnosti področne komisije in posameznih programskeih komisij – analiz, primerjav, stikov in povezovanja z drugimi komisijami ipd. Jasno je, da *Poročila*, ki obsega deset strani, ne moremo podrobneje predstaviti v temelju članku. Področna kurikularna komisija ga je sprejela brez pripomb.

Več razprave je bilo ob osnutku *Programa dela za leto 1998*. Ob še nekaterih predlaganih dejavnostih in spremembih rokov za izpeljavo drugih je bistvo dopolnitve to, da se, in tako želi tudi NKS, natančno opredeli, kdaj in katere dejavnosti bodo posamezne komisije opravile, katere dokumente sprejele in komu jih predale v obravnavo in sprejem. Natančno opisane in časovno določene naloge bodo navsezadnje omogočile, da se ob preverjanju opravljenega pravočasno opozori na probleme in se te skupaj reši. Ker smo pripravili podoben dokument tudi za NKS (»dinamiko dela«), je področna komisija sklenila, naj se predlagani osnutek dela dopolni s tem predlogom in z že omenjenimi pobudami, o novem, dopolnjenem in celotnem predlogu *Programa dela* pa bo razpravljala na naslednji seji.

Ne glede na inventurno-načrtovalno naravo prve letošnje seje je komisija na njej obravnavala še kar nekaj poročil, predlogov in problemov. Govorili smo, da je treba

podatke v izobraževanju odraslih zbirati bolj načrtno, statistično o prihodnji izpeljavi programov, ki se ne bodo prenavljali, pedagoško-andragoškem usposabljanju, svetovalnem delu ipd. Zagotovo bo o tem še govor na prihodnjih sejah Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Delovno srečanje v sklopu mednarodne raziskave pismenosti odraslih na Andragoškem centru Slovenije

Andragoški center je 29. in 30. januarja 1998 gostil eno rednih od delovnih srečanj držav, ki sodelujejo pri mednarodni raziskavi pismenosti odraslih. ACS je nosilec in koordinator raziskave v Sloveniji, ki smo jo poimenovali Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju. Tema delovnega srečanja je bila analiza izsledkov in poteka pilotne raziskave ter priprava glavne raziskave. Sestanka se je udeležilo 45 raziskovalcev in vodij raziskave; 32 iz tujine in 13 iz Slovenije. Udeleženci so zastopali Čile, Češko, Norveško, Madžarsko, Italijo, Švico, Slovaško, Finsko in Dansko. Na sestanku so manjkali zastopniki Malezije in Japonske, ki se tudi pripravljata na izpeljavo državne raziskave pismenosti. Sestanka so se udeležili vodja mednarodne raziskave Scott Murray iz Kanadskega urada za statistiko in njegovi sodelavci, Irwin Kirsch in Kentaro Yamamoto z Inštituta za testiranje v izobraževanju iz ZDA ter Albert Tuijnman in Eduard Boduard iz OECD-ja iz Pariza.

Udeležence so ob začetku sestanka najprej pozdravili slavnostni govorniki iz Slovenije, in sicer dr. Pavle Zgaga, državni sekretar za visoko šolstvo, z Ministrstva za šolstvo in šport, gospod Tomaž Banovec, direktor Statističnega urada Slovenije, in dr. Vida Mohorčič Spolar, direktorica ACS-ja. V pozdravnih govorih so poudarili pomen raziskave pismenosti in udeležbe v izobraževanju za načrtovanje razvojne politike na gospodarskem, izobraževalnem in socialnem področju. Poudarili so, da primerjalna baza podatkov, ki jo bomo pridobili za izobraževanje odraslih, omogoča vključitev Slovenije v primerjalne baze podatkov o izobraževalnih sistemih v državah članicah OECD-ja. Ob analizi stanja in ukrepov v drugih državah bomo lahko kritično ocenili stanje v Sloveniji in na tej podlagi pripravili potrebne ukrepe v izobraževanju mladine in odraslih, socialni politiki, aktivni politiki zaposlovanja itn.

Med slavnostnimi govorniki je bil tudi Albert Tuijnman, predstavnik OECD-ja. Med drugim je povedal, da OECD podpira mednarodno raziskavo pismenosti in da so izsledki te raziskave že vplivali na odločitve tistih, ki se v teh državah ukvarjajo z razvojem človeških virov. Opozoril je na Irsko: tam so takoj po objavi izsledkov

raziskave v državnem proračunu za letošnje leto že povečali postavko za izobraževanje in usposabljanje najmanj izobraženih odraslih. Poudaril je, da prinaša raziskava tudi primerjalne podatke o vključenosti odraslih v izobraževanje in ti podatki so izjemno pomembni za tiste, ki se ukvarjajo z razvojem sistema in financiranjem izobraževanja odraslih, s programiranjem itn. Izsledki mednarodne raziskave pismenosti so objavljeni v primerjalni študiji z naslovom Pismenost v družbi, ki temelji na znanju (Literacy Skills for the Knowledge Society, OECD 1997), v kateri so prikazani podatki za 12 držav. Pred nedavnim pa je izšla knjiga z naslovom Novi načini v učenju odraslih – primerjalna študija šestih držav (P. Belanger, A. Tuijnman, ur.: New Patterns of Adult Learning: A Six Country Comparative Study, 1997), v kateri so prikazani podatki o vključenosti odraslih v izobraževanje v izbranih državah, ovirah pri vključevanju v izobraževanje, primerjava raven pismenosti in vključenosti v izobraževanje itn. Analize v knjigi predstavljajo nekaj zgledov, kako lahko podatke o udeležbi odraslih v izobraževanju, ki jih bomo dobili z mednarodno raziskavo; razčlenimo in na podlagi izsledkov načrtujemo posege v politiko in sistem izobraževanja odraslih.

V nadaljevanju sestanka smo se pogovarjali o poteku in izsledkih pilotnih raziskav v posameznih državah ter pripravi glavne raziskave. Predstavniki Kanadskega statističnega urada, ki so odgovorni za kakovostno izpeljavo raziskav v posameznih državah, so pojasnili, katere najpogosteje napake so se pojavljale med zbiranjem podatkov na terenu, šifriranju, vnosu podatkov in izdelavi mednarodne datoteke. Predstavniki Inštituta za testiranje v izobraževanju iz ZDA pa so se osredotočili na analizo kakovosti prevodov in prilagoditev 114 testnih nalog v raziskavi. Posebna statistična analiza in primerjava jim omogoča, da odkrijejo mesta morebitnih napak (neustrezne prevode, zavajajoča vprašanja, prelahke ali pretežke naloge v primerjavi z drugimi državami), popraviti pa jih morajo vse države, preden izpeljejo glavno raziskavo. Raziskava je mednarodna, zato namenja na vseh stopnjah veliko pozornosti zagotavljanju veljavnosti, zanesljivosti in primerljivosti podatkov.

Predstavniki sodelujočih držav so morali tudi povedati, kdaj bodo izpeljali glavno raziskavo v svojih državah. Vse države bodo terenski del raziskave izpeljale letos spomladi ali poleti, v Sloveniji pa načrtujemo anketiranje septembra. Če bodo glavne raziskave izpeljane v večini držav po tem načrtu, lahko izsledke mednarodne raziskave pismenosti pričakujemo poleti 1999.

Mag. Ester Možina, ACS

Izobraževanje brezposelnih v letu 1997

Pozoren bralec Novičk je lahko ugotovil, da smo v letu 1996 nekoliko zanemarili objavljanje podatkov o izobraževanju brezposelnih. Lani smo čakali izid poročila Republiškega zavoda za zaposlovanje za leto 1996. Ker je izšel nekoliko pozneje kot ponavadi, smo kratko mašo pozabili objaviti analizirane podatke o brezposelnih, ki so se v izobraževali v letu 1996. Zato smo se letos odločili, da bomo podatke o izobraževanju brezposelnih v letu 1997 objavili takoj, ko bodo izšle decembrske mesečne informacije za leto 1997, kjer so podatki o vključenih brezposelnih v izobraževanje od 1.1.1997 do konca decembra 1997 prikazani v skupni preglednici (nisi pa še komentarja Republiškega zavoda za zaposlovanje).

Dovolili si bomo na kratko komentirati te prve podatke o vključenosti v izobraževanje brezposelnih v letu 1997. Preden bomo v nadaljevanju v preglednici predstavili podatke o izobraževanju brezposelnih po vrsti programov, bomo prikazali, kako le-te na Republiškem zavodu za zaposlovanje razvrščajo od 1.1.1997, po sprejetju in uveljavitvi novega pravilnika o izvajaju programov aktivne politike zaposlovanja.¹

V Pravilniku o izvajaju programov aktivne politike zaposlovanja so opredeljeni tisti programi aktivne politike zaposlovanja:²

1. Programi pomoči pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve.
2. Programi pomoči delodajalcem.
3. Programi preprečevanja brezposelnosti.
4. Programi aktiviranja in zaposlovanja brezposelnih oseb.

Med programi aktiviranja in zaposlovanja brezposelnih oseb so tisti programi:³

1. Programi usposabljanja in izobraževanja.
2. Programi pospeševanja zaposlovanja.
3. Programi pospeševanja samozaposlovanja.
4. Programi javnih del.

Programi usposabljanja in izobraževanja obsegajo:⁴

1. Programe psihosocialne rehabilitacije: v pravilniku piše, da programi psihosocialne rehabilitacije zajemajo delavnice različnih oblik in daljše programe usposabljanja, ki brezposelne osebe spodbujajo k aktivnemu vključevanju na trg delovne sile in jim omogočajo vrnitev delovnih sposobnosti.
2. Programe izobraževanja: ti programi obsegajo programe za pridobitev strokovne izobrazbe, programe za funkcionalno izpopolnjevanje in programe usposabljanja za I. in II. stopnjo zahtevnosti dela.

¹/Pravilnik o izvajaju programov aktivne politike zaposlovanja, Republiški zavod za zaposlovanje, Ljubljana 1996.

²/Prav tam, str. 11, 5.člen.

³/Prav tam, str. 16, 29.člen.

⁴/Prav tam, str. 16, 30.člen.

3. Programe usposabljanja brez delovnega razmerja: v pravilniku piše, da program usposabljanja brez delovnega razmerja poteka pri delodajalcu ali pri izobraževalni ustanovi. Program se izvaja v konkretnih delovnih procesih, namen tega je zaposlitev na konkretnem delovnem področju in traja praviloma do tri mesece.

Programi pospeševanja zaposlovanja obsegajo:⁵

1. Programe usposabljanja z delovnim razmerjem.
2. Programe pospeševanja zaposlovanja invalidov in teže zaposljivih oseb.
3. Program povračila prispevkov delodajalcem.
4. Izplačilo denarnega nadomestila v enkratnem znesku za zagotovitev zaposlitve.

Iz predstavljenih členitv programov aktivne politike zaposlovanja, ki omogočajo izobraževanje in usposabljanje brezposelnih, je razvidno, da se je uveljavila nekoliko drugačna členitev, kakor je bila do leta 1997. Iz naslednje preglednice je razvidno, kateri programi med programi aktiviranja in zaposlovanja brezposelnih oseb se oče nanašajo na izobraževanje in usposabljanje brezposelnih v letu 1997.

Preglednica: Vključeni v programe izobraževanja in usposabljanja v obdobju od 1.1.1997 do konca decembra 1997 v Republiki Sloveniji ⁶

Vrsta programov izobraževanja in usposabljanja	Število vključenih brezposelnih	Delež vključenih brezposelnih v %	Delež vključenih brezpos. glede na vse brezpos. v letu 1997 (N=128.189) v %
1. programi pomoči pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve	4.692	31,2	3,7
2. programi psihosocialne rehabilitacije	1.266	8,4	1,0
3. programi funkcionalnega izpopolnjevanja	2.484	16,5	1,9
4. programi za pridobitev strokovne izobrazbe	1.955	13,0	1,5
5. programi USO	444	3,0	3,0
6. programi usposabljanja brez delovnega razmerja	119	0,8	0,09
7. programi usposabljanja z delovnim razmerjem	4.057	27,0	3,1
Skupaj	15.017	100,0	11,7

5/ Prav tam, str. 20, 43, člen

Iz podatkov v preglednici je razvidno, da je bilo glede na povprečno število brezposelnih v letu 1997 (128.189 brezposelnih), v izobraževanje vključenih 11,7% brezposelnih. Če ta delež primerjamo z deležem vključitev v letu 1996, ki je bil 15,1%, lahko ugotovimo, da se je v letu 1997 delež vključenih brezposelnih v izobraževanje zmanjšal (v letu 1996 je bilo v izobraževanje vključenih 18.110 brezposelnih, povprečno število brezposelnih pa je bilo 119.799).

Če primerjamo razmerje med posameznimi vrstami programov, lahko ugotovimo, da se je nekoliko zmanjšal delež prvih treh vrst programov (v letu 1997 je skupni delež teh programov 56,1%, v letu 1996 pa so bili ti programi razvrščeni v eno kategorijo programov funkcionalnega izpopolnjevanja, z deležem 63,8%), povečal pa se je delež programov usposabljanja z delovnim razmerjem (19,2% v letu 1996 in 27,0% v letu 1997). Delež vključitev v programe za pridobitev izobrazbe ostaja približno enak.

Vzroke za zmanjšanje števila in deleža vključenih brezposelnih v izobraževanje in usposabljanje v letu 1997 (v primerjavi s prejšnjim letom) bodo na Republiškem zavodu za zaposlovanje še predstavili (najverjetneje v letnem poročilu). Le sklepamo lahko, da tega prav gotovo niso povzročile zmanjšane potrebe po izobraževanju in usposabljanju brezposelnih, temveč verjetno predvsem zmanjšana vsota denarja, namenjena za izobraževanje in usposabljanje brezposelnih v letu 1997 (težave s sprejetjem proračuna v letu 1997 in razdelitve sredstev za posamezne dejavnosti).

Upamo, da bo lahko v letu 1998 več vključenih brezposelnih v izobraževanje in usposabljanje, in da se bomo vendarle približali tistim 20% vključenih brezposelnih v izobraževanje, ki je spodnja meja vključevanja v drugih evropskih državah (delež se giblje od 20 do 30%), seveda v skladu s potrebami po vrsti programov. Predvsem bi bilo potrebno vključiti več brezposelnih v programe za pridobitev izobrazbe. Nekaj bo k temu prav gotovo pripomogel tudi letni program izobraževanja za brezposelne osebe, ki ga pripravita Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za šolstvo in šport (sprejme pa Vlada R Slovenije), in je predviden v novem predlogu Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Priprave letnega programa za naslednje šolsko leto so se že začele. Upamo, da bo program uresničen in bo omogočil tudi brezposelnim, brez prvega poklica, ki so na trgu dela še posebno v slabem položaju, da si pridobijo prvi poklic in s tem tudi več možnosti za ponovno zaposlitev.

Mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

Evalvacija programa UŽU v letu 1997

Program UŽU poteka na terenu že četrto leto. V Novičkah bomo objavili povzetke nacionalnega evalvacijskega poročila za lansko leto. Tokrat bomo predstavili predvsem povzetke o izvajalcih programov, poteku in številu izpeljav in udeležencih, ki se

izobražujejo v tem programu, v naslednji številki pa podatke o učiteljih, metodah in oblikah, učilih in drugih zadevah, povezanih z izpeljavo programa UŽU.

Izvajalci programa

Lani smo program skupaj z izvajalci širili v nova okolja (v Krško, v Šmarje pri Jelšah ter v Lendavi) in ga izpeljali za različne ciljne skupine (za zaposlene, ki so se preusposabljali ter za brezposelne mlade, odrasle Rome ter za odrasle s posebnimi potrebami).

Program UŽU je izpeljevalo 14 organizacij; med temi je bilo 6 ljudskih univerz in 8 zasebnih organizacij. Izvajalske organizacije so program UŽU izvajale enkrat, izjema sta bili Evrošola, d.o.o., Ljubljana, ki je izpeljala program za dve skupini in izvajalska organizacija Alfabet iz Štor, za 3 skupine udeležencev. Izvajalci so namenili 18 izpeljav različnim skupinam. V petih skupinah so bili brezposejni absolventi osnovnih šol s prilagojenim programom (V Dobi, LU Murska Sobota in Alfabet). Poleg absolventov programa OŠ – PP so bile v program UŽU zajete še 3 skupine zaposlenih, ki sta jih v program poslali podjetji Fotona d.o.o. v sodelovanju z Evrošolo (2 skupini) in Rudnik Senovo v zapiranju, d.o.o., v sodelovanju s Posavskim centrom za permanentno izobraževanje Krško (1 skupina). V programu UŽU so se usposabljale tudi 3 skupine Romov, 1 skupina v AZ Maribor, v kateri so bile večidel priseljene Romkinje iz nekdanje Jugoslavije, in 2 skupini v organizaciji Dart Lendava.

V vseh izvajalskih organizacijah je potekal program v prostorih, primerno opremljenih za izobraževanje, razpostavitev miz in stolov pa je omogočala skupinsko delo ali delo v delavnicah. Izvajalci so upoštevali priporočila in standarde in normative za izpeljavo programa UŽU glede tedenskega števila ur in trajanja izobraževanja. Tako je potekalo 17 izpeljav od 6 do 12 ur na teden. Le v eni skupini so leta 1997 izpeljevali program 15 ur na teden, to je več kakor priporočajo standardi in normativi.

Zadovoljni smo lahko tudi z navzočnostjo izobraževancev v programu UŽU. Ta je znašala leta 1997 od 70 do 79% v 1 skupini, od 80% do 84% v 2 skupinah, od 85% do 89% v 1 skupini, od 90% do 94% v 6 skupinah, od 95% do 100% pa v 5 skupinah, za 3 skupine pa nimamo podatkov. Program je iz različnih razlogov zapustilo 23 udeležencev; tega po metodologiji ne štejemo za osip, saj so program zapustili zaradi zaposlitve (7 udeležencev), šolanja (1), premajhne zahtevnosti programa (2), materinstva (1), in drugih razlogov (12), med katerimi so bili navedeni npr., prometne nesreča, zdravstveno stanje, neurejeno varstvo otrok, neresnost udeleženca, poroka, prizadetost itn.

Uvodni intervjuji in napotitev v program

Zbirali smo podatke o uvodnih pogovorih, ki so pomembni zato, ker udeleženca seznanijo z vsebino programa UŽU in pomagajo učitelju zbrati informacije o udeleženčevem poprejšnjem znanju, interesih, motivih, prostočasnih dejavnostih, vzornikih

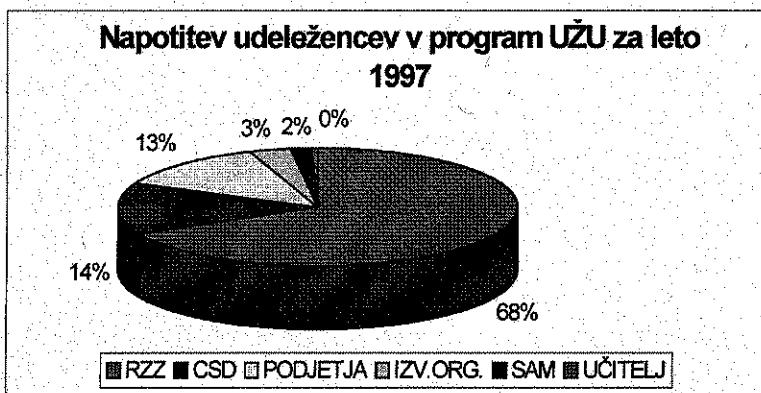
in konjičkih. Na podlagi informacij prilagodimo vsebino, trajanje in zahtevnostno raven programa UŽU.

Največ uvodnih pogоворov so imeli učitelji, in sicer kar 129, in organizatorji 20. Drugi (npr. svetovalci zavodov za zaposlovanje in/ali socialni delavci na centru za socialno delo oziroma zaposleni v kadrovski službi), ki so napotili kandidate v program UŽU, pa pri uvodnih pogоворih niso sodelovali, razen v eni skupini v izvajalski organizaciji Dart. V omenjenem primeru je uvodne pogovore s skupino Romov opravila direktorica Centra za socialno delo. Sodelovanje je sicer zaželeno, saj nekateri svetovalci poznaajo posameznike bolje, kakor učitelji.

V letu 1997 se je v program UŽU vpisalo 11 % ali 16 udeležencev brez uvodnega pogovora: 1 v Stik Mežica, 3 v Dobo in 12 v LU Celje.

Za leto 1997 nimamo zbranih podatkov za veliko večino udeležencev, ki so jih napotili v program UŽU. Podatke smo zbrali za 181 udeležencev. Za nekatere izvajalce omenjenih podatkov nimamo, ker jih niso sporočili. Sestava sporočenih podatkov je taka:

- 68 % (143) udeležencev je napotil v program zavod za zaposlovanje,
- 14% (30) udeležencev je v program napotil Center za socialno delo,
- 13% (27) udeležencev sta v program napotili podjetji Fotona d.o.o. v sodelovanju z Evrošolo (19) in Rudnik Senovo v zapiranju, d.o.o., v sodelovanju s PCPI Krško (8).
- 3% (7) udeležencev je napotila v program izvajalska organizacija LU Kranj,
- 2% (4) udeležencev se je vključilo v program samoiniciativno,
- enega (1) udeleženca je napotil v program učitelj iz Stika Mežice, d.o.o.

Vir: Končna poročila za evalvacijo programov UŽU 1996-1997, arhiv ACS-ja

Starost in izobrazba udeležencev

Leta 1997 je bilo v 18 skupinah vpisanih 175 udeležencev, končalo pa ga je 158 udeležencev. Izvajalske organizacije navajajo, da je 53 (33 %) udeležencev dobilo javno veljavno potrdilo o končanem programu UŽU, 77 (48 %) pa je prejelo potrdilo izvajalca. Za 28 (18 %) udeležencev nimamo podatka, ker izvajalske organizacije opisanih podatkov niso navedle (LU Celje, Stik Izola in LU Kranj). Po informacijah učiteljice na LU Kranj niso izdajali udeležencem za program UŽU posebnih potrdil zato, ker so UŽU izvajali kot splošni del programa USO.

Leta 1997 se je starostna podoba precej spremenila, čeprav še zmeraj prevladujejo mlajši odrasli; takih je bilo, 101 (63 %). Znatno se je povečal delež starejših oseb od 25 let – teh je bilo 37 %. Zvečanje pripisujemo tudi temu, da se je v program vpisala nova ciljna skupina - industrijski delavci brez kvalifikacije ali zaposleni, ki se usposabljajo za prekvalifikacijo. Zaradi tega se je povečalo zlasti število udeležencev, starejših nad 40 let, teh je bilo 9 %. Zavodi za zaposlovanje pa so pogosto vključevali v usposabljanje tiste, ki so bili stari od 25 do 39 let. Ti predstavljajo v starostni sestavi kar 28 % udeležencev programa UŽU.

Podatke o izobrazbi imamo za 153 udeležencev. Opozarjam, da so zbrani podatki tudi za udeležence, ki so bili le vpisani v program, v resnici pa ga niso končali. Nekatere izvajalske organizacije tega podatka niso sporočile. 60 % udeležencev ima nedokončano ali končano osnovno šolo, 20 % končano osnovno šolo s prilagojenim programom; 14 % končan 1. ali 2. letnik dvoletne srednje šole; 5 % 1. in 2. letnik triletnega programa srednje šole, 1 % pa ima kakšno drugo izobrazbo.

Dejavnost udeležencev po končanem programu

Eno poglavitnih poslanstev programa UŽU je prav motiviranje udeležencev za spremembo v njegovem izobraževanju, življenju in delu. Zato zbiramo podatke o nadaljevanju izobraževanja v različnih programih usposabljanja, v osnovnih in srednjih šolah, o iskanju zaposlitev za nedoločen in določen čas ter delo po pogodbi, o prostotičasnih in drugih dejavnostih, zanima pa nas tudi, ali udeleženci svojega delovanja po končanem programu UŽU ne spremenijo. Posamezne izvajalske organizacije niso zbirale teh podatkov, navedle so le posamezno dejavnost. V preglednici niso prikazani podatki za LU Celje in Stik-Koper, ker izvajalski organizaciji nista sporočili podatkov. Nekatere izvajalske organizacije tudi niso navedle natančnega števila udeležencev, ampak so naštetele le dejavnosti ali pa so navedeno spremenljivko le označile.

V različne programe izobraževanja in usposabljanja (USO skladiščnik, natakar, kuhar, pleskar, avtomehanik, v poklicne šole, v javnih delih) se bo vključilo 65 udeležencev; zaposlitev pa jih bo iskalo 21. Nekateri bodo iskali zaposlitev, čeprav se bodo izobraževali. Za prostotičase dejavnosti se je odločilo 16 udeležencev, zanimajo jih obisk kulturnih dogodkov v mladinskem centru, obiskovanje knjižnice in branje knjig (8), slikanje, športne dejavnosti, branje, študijski krožek. Nekatere izvajalske organizacije

niso sporočile podatkov o številu udeležencev, poslale pa so informacijo o dejavnosti. Le 4 udeleženci svojega življenja ne bodo bistveno spremenili po končanem programu UŽU.

Leta 1997 je bilo 22 udeležencev, za katere so pod »drugo« navedli teles možnosti:

- se je poročila in preselila na možovo kmetijo (1);
- usposabljanje za vodenje poslovnih knjig - mož bo odprt delavnico (1);
- dokončanje poklicne gostinske šole in zaključni izpit (1);
- predlagala sem preverjanje za dodelitev statusa za nezaposljive osebe (2);
- preselitev v drugo državo - brez števila;
- zaposlitev (5);
- pogodbena prezaposlitev presežnih delavcev (8);
- udeleženci so našli zaposlitev za določen čas (4).

Nadaljevanje v prihodnji številki Novičk.

Mag. Alenka Janko Spreizer, ACS

Katalog ponudbe izobraževanja odraslih – predmet ugibanja

Februarja ste nas predstavniki nekaterih organizacij - izvajalk izobraževanja odraslih začudenji vpraševali, kaj pomeni ponudba zasebnega podjetja MI AMIGO iz Mengša o vpisu v Katalog ponudbe izobraževanja odraslih v Sloveniji. Podobnost imena in metodologije sta vas napeljala k ugibanju, ali je to tisti katalog, kakršnega vsako leto izda Andragoški center, in ali smo podjetje MI AMIGO pooblastili, da ga tokrat izda namesto nas.

Iskreno povedano: tudi nas, v Andragoškem centru Slovenije je poslovna poteza podjetja MI AMIGO zelo presenetila, nanjo smo se tudi ustrezno odzvali. Zagotavljamo vam, da bo tudi letos Andragoški center katalog izdal, podrobnejše informacije o tem in vprašalnike pa boste prejeli tako kakor vsako leto doslej. Radi pa bi vam sporočili, da načrtujemo spremembe pri klasifikaciji izobraževalnih vsebin ter spopolnitve oblik in načinov izpeljave, da bi katalog postal dostopnejši in privlačnejši za strokovnjake in javnost. S tem se želimo še bolj približati izvajalcem izobraževanja odraslih ter posrednikom in končnim uporabnikom informacij, objavljenih v katalogu. Veselimo se nadaljnjega sodelovanja z vami.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Druga obletnica Borze znanja na DOBI v Mariboru

Eno od različnih možnosti za pospeševanje neformalnega učenja smo na DOBI, kot organizirano obliko povezovanja t.i. neformalnih virov učenja, vpeljali 24. januarja pred dvema letoma, kot informacijsko središče, v katerem se zbirajo podatki o ljudeh (iskalcih in ponudnikih znanja) z zvenecim imenom: Borza znanja in je kot poskusni model nastajala na Andragoškem centru R Slovenije.

Prav tu pa se porajajo različne možnosti za neformalne načine učenja, lahko bi rekli tudi izobraževanja, ki naj bi zagotavljale čim bolj življensko učenje in izobraževanje.

Izkušnje prvih let delovanja so pokazale, da je tudi ta oblika ena takih, ki jih Slovenci potrebujemo: od vseh nalog, ki jih opravlja - posredovanje znanja, večji pretok informacij spoznavanje novih ljudi ipd. - ima namreč tudi motivacijsko vlogo, ki je pri nas ne kaže zanemariti, saj imamo po podatkih povprečno skoraj polovico prebivalstva brez poklica, poleg tega pa še visoko stopnjo brezposelnosti.

Kaj nam je prineslo drugo leto delovanja Borze znanja na DOBI v Mariboru?

V naši bazi podatkov je doslej zabeleženih že 1000 ljudi, z več kot 1300 ponudbami in povpraševanjimi.

Borza znanja na DOBI ni samo vez med neformalnimi viri učenja v našem mestu, temveč na celotnem območju severovzhodne Slovenije, saj v njej sodelujeta dve tretjini ljudi iz Maribora in bližnje okolice, ostali pa so iz bolj ali manj oddaljenih krajev (Ptuj, Lenart, Slovenska Bistrica, Zgornja Kungota, Gornja Radgona, Selnica ob Dravi idr.), pa tudi nekaj tujih državljanov imamo, ki bivajo v Sloveniji le začasno.

Možnosti, ki jih ponuja Borza znanja izrabljajo ljudje vseh starosti, statusov, poklicev in interesov. Petina je brezposelnih, kar je odraz splošnega ekonomskega in socialnega stanja v tem delu Slovenije. Obenem pa nam ta podatek pokaže pozitivno usmeritev ljudi, ki so se znašli v tem položaju, saj na aktivnen način, s pridobivanjem znanja, zapolnjujejo svoj čas brezposelnosti.

Po izobrazbeni sestavi ima tri četrtine zaključeno srednjo šolo in več, kar potrjuje znano dejstvo, da s stopnjo izobrazbe naraščajo tudi pričakovanja po nadaljnjem učenju in pridobivanju znanja.

V Borza znanja v Mariboru si ljudje največ znanja izmenjujejo na področju jezikov,

glasbe in likovne umetnosti (risanje, kiparjenje, restavriranje, izdelovanje iz gline, slikanje na svilo ipd.) Veliko je tudi izmenjav znanja in spretnosti pri različnih ročnih delih, drugega praktičnega znanja, in konjičkov.

In če izmenjave znanja ponazorimo konkretno

- Oktobra, ko je ribez najbolj zrel, nas je poklicala gospa, ki je iskala recept za ribezovo vino; mrzlično smo objavljali željo, da bi bil ribez še uporaben; sreča se je nasmehnila nam in gospe z ribezom: recept je dobila in pridelala odlično vino.
- Gospa je iskala družbo za štiriročno igranje na klavir; posredovali smo ji podatke druge gospe in zdaj že dobro leto preskušata svoje ročno-glasbene spretnosti in stekalo se je ne samo glasbeno prijateljstvo, temveč tudi osebno.
- Gospod iz okolice Maribora pa je iskal nekoga, ki zna izdelovati ročaje za različna kmečka orodja; tudi tu se je z ohranjanjem znanja kmečkih opravil rodilo prijateljstvo med ponudnikom in povpraševalcem.
- Gospa, ki pa se je prijavila v Borzo znanja v Mariboru z znanjem restavriranja, oblikovanja drobnega nakita iz različnih materialov in je iskala znanje slikanja, si je po tej poti našla veliko ljudi za izmenjavo. Z gospodom iz Maribora že dolgo sodeluja pri restavriranju starih ur, z nekim drugim gospodom sta slikala, neko deklico pa je učila izdelovanja drobnega nakita. Gospa je v pokolu in za sebe pravi, da je umetniško žilico podedovala. Vprašali smo jo, kaj meni o Borzi znanja in dobili tale odgovor: "Borza znanja je resnično dobra ideja".

To je bil le utrinek mnogih spominov na izmenjavo znanja med ljudmi, z njimi pa postajamo bogatejši vsi, ki smo kakor koli sodelovali z Borzo znanja.

Kako smo v Mariboru praznovali?

Za odmevnost dogodka smo poskrbeli tudi z nagradnim vprašanjem po radijskih valovih Radia Maribor. S praktično nagrado (lonček z logotipom Borza znanja) smo nagradili tri sodelujoče, ki so se z odgovorom približali natančnemu številu članov Borza znanja v Mariboru. Ugotovili smo, da ljudje vedo za Borza znanja in so z njenim delovanjem kar dobro seznanjeni, saj je telefon zvonil nepretrgoma.

Veliko objav o sami dejavnosti smo bili ob drugi obletnici Borze znanja v Mariboru deležni v lokalnih sredstvih javnega obveščanja, tako v dnevničnem časopisu, po radijskih valovih in televizijskih programih, in tudi zato je začel pri nas zvoniti telefon pogosteje, kakor smo bili vajeni doslej.

Ob drugi obletnici pa smo se v DOBI odločili, da bomo člane podrobnejše povprašali, kako so zadovoljni s takim načinom povezovanja ter odkrivanja ljudi s podobnimi interesi po znanju in vedenju. Pripravili smo kratko analizo, želimo namreč izvedeti, katera sredstva javnega obveščanja ljudje bolj spremljajo, česa bi si pri Borzi znanja še želeli, kako so bili zadovoljni s posredovanjem - torej z delavci na Borzi znanja in s ponudniki znanja. Vse te povratne informacije nam bodo pomagala pri nadaljnjem širjenju dejavnosti.

V ta namen smo pripravili vprašalnik in ga poslali vzorcu iz populacije članov (300) Borze znanja v Mariboru. Vprašalnik je bil pripravljen na podlagi tistega, ki ga je Andragoški center R Slovenije v eksperimentalni fazi delovanja Borze znanja poslal njenim članom. O rezultatih vrnjenih vprašalnikov v Mariboru vas bomo obvestili v eni od naslednjih številk Novičk.

Veseli smo, da se je dejavnost na Dobi v Mariboru že uveljavila in da so jo ljudje sprejeli, saj je iz dneva v dan več ljudi, ki sodelujejo pri izmenjavi znanja po neformalni poti, torej v življenu in s tem omogočajo širjenje kulture učenja v Sloveniji.

Kako z Borzo znanja naprej v Sloveniji?

Delovanje Borze znanja v Mariboru financira Ministrstvo za šolstvo in šport R Slovenije. Že dve leti prosimo tudi za podporo mestne občine, tako kot je praksa pri financiranju ostalih borz, saj sredstva Ministrstva za šolstvo in šport več ne zadoščajo za pokritje vseh osnovnih materialnih stroškov, čeprav je za dejavnost, ki je tako rekoč ena od najcenejših oblik spodbujanja učenja in izobraževanja ter vzdrževanja in dviga splošne kulture v Sloveniji.

Vse Borze znanja si utiramo informacijsko pot tudi na internetu, ki bo prav gotovo dodatna pot za obveščanje ljudi o dejavnosti in željah ter ponudbah po znanju vseh, ki so znanja željni in si želijo izmenjave z drugimi ljudmi v Sloveniji. Za nas bo zelo dobrodošel tudi novi računalniški program Borze znanja, ki bo prilagojen novim tehnološkim zahtevam in je v zadnji fazi priprav.

Namesto zaključka

Praksa Borze znanja v severovzhodni Sloveniji kaže, da so ljudje dejavnost sprejeli. Vsem, ki sprejemamo njihove klice in poslušamo pohvale izražajo navdušenje nad idejo, je v veliko moralno podporo, da delamo pray in v dobro razvoja premanetnega učenja in izobraževanja v Sloveniji. To potrjujeta tudi dve leti Borze znanja na našem koncu s tisoč člani.

Ema Perme, DOBA Maribor

Študijski krožek Priložnost za nov začetek

Na Andragoškem zavodu Maribor deluje študijski krožek Priložnost za nov začetek. Ob tednu vseživljenjskega učenja smo s sporočili in članki v časniku vabili na kratek pogovor o vsebini študijskega krožka. Zgolj sporočanje ni bilo dovolj. Z možnostjo sodelovanja v krožku smo se seznanili sodelavce, prijatelje, predavatelje, znance in

člane univerze za tretje življenjsko obdobje. Študijski krožek je začel delovati 13. oktobra in vanj je včlanjenih 10 članov. Načrt dela v študijskem krožku izhaja iz poprejšnjega znanja in izkušenj članov. Teme se spreminjajo od srečanja do srečanja. O izbranih temah se člani študijskega krožka dogovarjamо sproti. Kratek povzetek izbrane teme pripravi eden izmed članov. Razvijajo se pristni medsebojni odnosi. Člani študijskega krožka čutimo pripadnost skupini, iskreno govorimo o svojih občutkih in znamo poslušati drug drugega. Za vsako novo spoznanje smo hvaležni. Na podlagi obravnavanih tem se razvijeta zanimanje za nove stvari za nadaljnje učenje in poglobljeno razmišljanje. Razmišljali smo že o tehle temah:

- Sreča
- Ljubezen in zaljubljenost
- Kdo sem jaz?
- Denar in smisel življenja.
- Vprašanja, povezana s smrtno
- Nihče ne bi bil rad postal, toda vsak bi bil rad ...star
- Ljudsko zdravilstvo in alternativno zdravljenje
- Vzgoja za lepe medsebojne odnose
- Čaščenje dreves – zahvala naravi
- Poti k zdravemu načinu življenja
- Sproščanje ustvarjalnosti in odkrivanje notranjega sveta

Tako spoznavamo drugačne poglede. Učimo se prisluhniti različnim mnenjem in spoštovati drugačnost. To je delo za vse življenje.

Mentorica študijskega krožka Pepca Likar je prevzela nalogu in skrb za zbiranje pisnih virov. Vsak član študijskega krožka ima mapo z gesлом: **Vrata k modrosti in znanju so vedno odprta**, vanjo zbiramo prispevke iz različnih revij, pisne povzetke, pregovore in reke. To je naš potovalni kovček za življenje.

Člani študijskega krožka smo si postavili cilj z dejavnostjo – s svojim načinom življenja in z zgledom širiti svoje znanje. V ta namen smo pripravljeni ustanoviti društvo – gibanje za medgeneracijsko povezovanje. Zavedamo se, da za spremembe v neki družbi ne zadoščajo zgolj predragačeni zakoni in resolucije, temveč spremembe v glavah in srcih ljudi, ki so pogoj za polnejše medosebne in medgeneracijske odnose.

V življenju nam je bilo naklonjeno, da se srečamo. Pridružujemo se razmišljanju Kate Klise:

»Ljudje se začnejo zbirati in pogovarjati. S pravo skupino ljudi in idealno sestavo pogovora, čaja ali osvežilne pičice se boste morda znašli sredi razmišljanja. Učenja. Resničnega pošlušanja. Smejanja. Srečanje novih obrazov. Ustvarjanje skupnosti. Plemenitenje in dajanje moči drug drugemu z idejami.«

To člani študijskega krožka Priložnost za nov začetek dobesedno doživljamo.

Zahvaljujemo se vodstvu Andragoškega zavoda Maribor, ki nas je spodbujalo in nas podpiralo ob delovanju študijskega krožka.

Pepca Likar

Usposabljanje izobraževalcev

Uspešnost in učinkovitost izobraževalne prireditve je veliko odvisna od izobraževalca in organizacije izobraževanja.

Za učinkovito vodenje in organizacijo izobraževalnega procesa z odraslimi potrebujemo predvsem metodično-didaktično znanje in usposobljenost. Le tako bomo zmogli pripraviti uspešno izobraževanje, v katerem bo čas smotrno izrabljen, hkrati pa bomo povečali in pospeševali zbranost udeležencev med izobraževanjem.

Takemu uspešnemu in učinkovitemu izobraževanju je namenjeno v Sloveniji kar veliko seminarjev in učnih delavnic, ki se ukvarjajo s posebnimi vidiki produktivnega dela s skupinami izobraževanja odraslih; ni pa nekoga celotnega programa, ki bi bil usmerjen v delo predavateljev, trenerjev in organizatorjev izobraževanja.

Ugotovili smo, da je za to primeren program Avstrijskega instituta za pospeševanje gospodarstva (WIFI). Program se imenuje Učiti se in učiti v poklicnem in v izobraževanju odraslih, na CTU pa ga izpeljujemo kot Usposabljanje izobraževalcev (Train the trainer).

Poglavitne vsebine celostnega programa za usposabljanje izobraževalcev so:

- Načrtovanje in organizacija učnega procesa;
- Odprtje izobraževalne prireditve in navezava stika z udeleženci;
- Zaporedje učnih vsebin in določitev poteka učnega procesa;
- Učne metode, urjenje spremnosti in igranje vlog;
- Učno gradivo in učni pripomočki za multimedijsko učenje;
- Kreativne metode na seminarju, spodbujanje zbranosti in motivacije;
- Spoznavanje različnih socialnih oblik dela (posamezno, partnersko in skupinsko delo);
- Tehnika oblikovanja vprašanj in metode preverjanja razumevanja učne vsebine;
- Pravilna uporaba avdiovizualnih sredstev, bonton in profesionalni lik izobraževalca;
- Druga tematika, ki jo izberejo udeleženci ob začetku programa usposabljanja;

Seminar (učna delavnica) za usposabljanje izobraževalcev je usmerjen izrazito praktično, ker nam v izobraževanju odraslih ne gre le za to, da vemo, kako je treba nastopiti,

temveč tudi za to, da se preskusimo ter znamo uspešno in učinkovito izpeljati svoj nastop, izbrati pravi prijem, opraviti analizo in končati izobraževalno prireditve.

Na usposabljanju izobraževalcev udeležence največkrat zanima izpeljava izobraževalne prireditve. Vsaka izobraževalna prireditev mora imeti začetek, jedro in sklepni del. Najboljše srečanje bo ob dobrem, prikupnem izobraževalcu in ob številnih zgledih iz prakse. Poleg tega so pomembni preglednost, sistematičnost in normalen potek pouka – skratka, obdržati je treba rdečo nit. Najpomembnejši del celotnega srečanja je prvih 10 minut – zaradi prvega vtisa. Ker v izobraževanju udeleženci pričakujejo korist, to najbolje dosežemo, če zadostimo štirim njihovim potrebam: dobičku zaradi izobraževanja, kakovosti izobraževanja, ugledu izobraževanja in udobju pri izobraževanju.

V Avstriji traja ta program 80 ur, pri nas pa zgoščeno 40. Petdnevna učna delavnica je namenjena praktičnemu strokovnemu usposabljanju oseb, ki se stalno ali občasno poklicno ukvarjajo z organiziranjem, vodenjem in izpeljavo izobraževanja in strokovnega usposabljanja odraslih.

Andragoge vabim, da poiščete informacije o programu in navežete stik z menoj na naslovu: CTU, Dimičeva ulica 9, Ljubljana, tel.: 061/342 675, faks: 061/342 663, E-mail: stupica@hq.gzs.si

Žiga Stupica, CTU Ljubljana

KAJ MENITE?

Etika in izobraževanje: prvi odzivi

Čeprav so *Novičke »zgolj«* informativni biltén, z njimi, kar zadeva oddajanje besedil in priprav za tisk, ni veliko drugače kakor z drugimi periodičnimi publikacijami. Stari prispevek izide, ko se pripravlja že nova številka, in včasih niti ni mogoče počakati na pravi odziv, ko je o njem že treba pisati. Tako je tudi s povabilom k razpravi o etiki in izobraževanju, objavljenem v prejšnji številki. Medtem ko nekateri to povabilo šele prebirate, že pišem tokratni članek. Tako vaš odziv na vabilo ob dejstvu, da etika ni ravno zadeva, o kateri bi se množično razpisali, niti ni mogel biti neobvladljivo velik.

Sem pa vseeno prejel nekaj mnenj in predlogov in prepričan sem, da bo razprava »stekla«, če bo potrebno, tudi s spodbudo, ki jo pomenijo kakšne izzivalne trditve. Že mnenja, ki smo jih prejeli doslej, segajo od ene do druge skrajnosti. Eni ste predvsem obrnjeni vase in prepričani v izobraževalčeve etiko kot imperativ, ki ne dovoljuje kompromisov in odmikov. Drugi sicer ne zagovarjate neetičnosti, a imate pri tem veliko več zahtev do okolja, ki vam nekaj predpisuje, samo pa je vse prej kakor zgled etičnosti in družbene odgovornosti.

Nekateri namesto odgovorov postavljate (sebi in meni) vprašanja o tem, ali sta etika in morala eno, ali so moralne vrednote enoten pojem, ali morda ne obstaja neka hierarhija vrednot, ali učitelj sploh lahko izbira in pripomore k uveljavljanju etičnih vrednot. Tako kot vam jih ne daje literatura in vaš razmislek, najbrž odgovorov niste pričakovali niti od mene, temveč ste hoteli predvsem spodbuditi razpravo. Prepričan sem, da nam bo to počasi uspelo.

K temu prepričanju me vodi tudi spoznanje, da se razmišljanju o etiki in izobraževanju vendarle ne »vdaja« tako malo ljudi. Vesel sem odziva Društva za visokošolsko didaktiko in obljube, da bomo lahko kdaj vsaj na kratko predstavili etični kodeks visokošolskih učiteljev. Etični kodeksi so sploh posebno zanimiva tema za razpravo. Mimogrede, za tiste, ki niste vedeli, da Slovensko društvo za visokošolsko didaktiko sploh obstaja, naj povem, da imajo tudi svojo elektronsko pošto (e-mail) in spletno stran (<http://www.fe.uni-lj.si/csdvd>).

Kar nekaj vas je, ki svoja razmišljanja tako ali drugače navezujeite na besedila in spoznanja prof. Petra Jarvisa z univerze Surrey, predvsem na knjigo *Ethics and education for adults in a late modern society*. O tej knjigi kaj več drugič, tokrat pa le nekaj besed o njegovem članku *Power and personhood in teaching* (*Studies in the Education of Adults* Vol. 29, No.1, April 1997, 82–91). Članka ne omenjam zaradi Jarvisovega prepričanja, da je učitelj poučvalec poklic, ki izginja, ker prihajata učenec in učenje, temveč zaradi velikokrat spregledanega dejstva, da ima učitelj ne samo strokovno, temveč še kakšno drugo obliko moči, ki jo lahko (zlo)rabi.

Poučevanje, meni Jarvis, ima veliko pomenov – tudi tistega *"Te bom že naučil..."* – v pomenu kaznovanja. Večinoma pa s tem izrazom vendarle združujemo podajanje informacij, zagotavljanje možnosti za učenje in tudi pomoč pri tem procesu. Ti trije pomeni se med seboj ne izključujejo, saj je poučevanje večplasten proces, ki naj bi omogočil učenje. Vendar, spet po Jarvisu, namesto učenja in učenca v praksi velikokrat postavljamo v ospredje prav poučevanje in učitelja. Šele dandanašnji stik izobraževanja z zahtevami in potrebami trga te poudarke nekoliko spreminja.

Vseeno pa učitelji pogosto lahko in tudi v resnici izkazujejo moč nad učenci, moralnost tega pa je prej ali slej dvomljiva. Zato, spet trdi Jarvis, pri obravnavi odnosa učitelj – učenec ne smemo pozabiti tudi na moralno razsežnost. Niso namreč redki, in prepričan sem, da vam je to znano, ki trdijo, da je vsakršna pedagoška dejavnost vsaj neke vrste simbolično, če že ne resnično nasilje. Jarvis sicer meni, da to sicer ni nujno, vendar je v praksi velikokrat tako.

Si lahko zamišljate sebe kot nemoralnega nasilneža? Pri tem seveda ne gre za moč prisile, za fizično moč. In vendar, kolikokrat recimo sami govorite o »moči medijev«. Kaj pa če je tudi poučevanje tak medij? Ni neznana misel, da je izobraževanje najmočnejši ideološki aparat države v zrelem kapitalizmu. Ali morda v vas vendarle ni neka prikrita moč usmerjanja družbenih procesov. Ali, čeprav niste ravno policist in sodnik, že s svojim položajem ne »ogrožate« uravnoteženega odnosa med seboj in udeleženci izobraževanja. Že sam slog poučevanja še bolj pa metode, prevečkrat

didaktične in premalo sokratične, so lahko (etično) dvomljive. Ste vodje, partnerji ali menedžerji v izobraževalnem procesu?

Moč in avtoriteta učiteljev seveda nista napačni zmeraj in sami po sebi. Ko učitelji svoj položaj izrabijo odgovorno in za uresničitev učenčevih interesov, s tem da mu omogočijo oblikovati okolje, v katerem se bo počutil svoboden in ga bo spodbujalo k lastnemu razvoju – takrat z močjo učiteljev ni nič narobe. Drugače povedano – *sam sebe moram biti pripravljen dati na voljo drugim* – Jarvis citira Mac Quarrieja. Ste to pripravljeni narediti, ali pa menite, da bi s tem izgubili še tisto malo moči, kar je imate?

Odgovorite sebi, Jarvisu in seveda tudi meni. Povabilo še zmeraj velja – ACS, Šmartinska 134 a ali janko.berlogar@guest.arnes.si ali janko.berlogar@acs-saec.si.

Mag. Janko Berlogar, ACS

POSVETI, KONFERENCE

41. salzburški pogovori za vodilne v izobraževanju odraslih **Kulturno izobraževanje - izobraževalna kultura** Salzburg, od 12. do 18. julija 1998

Zveza avstrijskih ljudskih visokih šol tudi letos organizira tradicionalne Salzburške pogovore. Letošnji bodo osredotočeni na temo Kulturno izobraževanje, osvetiliti pa ga nameravajo iz treh zornih kotov:

- "Kulturna usposobljenost" kot del strokovnega izobraževanja: Kako opredeliti "kulturno usposobljenost"? Kolikšen je njen del v strokovni usposobljenosti? Katere nijene elemente, metode, tipe in oblike poznamo in/ali zahtevamo?
- Kulturna usposobljenost kot prvi pogoj za kritično analizo: Ali lahko kulturna usposobljenost pospeši razvoj kritičnega presojanja? Katero kulturno vedenje bo najbolj razložilo družbene odnose? Ali nas lahko kultura naredi sprejemljivejše za solidarnost in politično ozaveščenost?
- Položaj usposabljanja za kulturo v nasprotju med splošnim izobraževanjem na eni in gospodarskim pritiskom na drugi strani: Kako pomembno je

"tradicionalno" vsestransko izobraževanje za kulturno usposobljenost? Ali je le-to zastarelo ali postaja pomembnejše? Kdo zagovarja kontinuiran, neskokovit razvoj?

Prostor in čas: od 12. do 18. julija, v **Gasthof Gastagwirt****** (hotel s štirimi zvezdicami), A-5301 Eugendorf, Alte Wiener Strasse 37.

Delovni program: predavanja, plenarne razprave, ekskurzije in delovne skupine. Organizator prosi udeležence, da napišejo naslove svojih predavanj na prijavnico. V končni program bodo uvrščena le tista predavanja, katerih naslovi in povzetki bodo prispeli v konferenčno pisarno najpozneje do konca maja in se bodo nanašali na program.

Dobrodošla so tudi poročila o posamičnih državah in predavanja, ki so le delno povezana s temo pogоворов. Prispevala bodo k dogodku in zavzela pomembno mesto v mednarodni izmenjavi. Vendar pa jih lahko uvrstijo na spored le v večernem času.

Jezik: nemški ali angleški.

Udeleženci: Vabljeni so vodilni specialisti v izobraževanju odraslih iz vseh držav, ki jih zanima tema Salzburskih pogоворов ter bi želeli sodelovati v razpravah in predavanjih ali pa bi samo radi izmenjali mnenja na mednarodni ravni. Stevilo udeležencev je omejeno na 50.

Cena za udeležence 800 avstrijskih šilingov na dan.

Naslov organizatorja je: Verband Österreichischer Volkshochschulen, A-1020 Wien, Weintraubengasse 13; telefon 0043 1 216 42 26, faks 0043 1 214 38 91; E-mail: voev@magnet.at. Podatke o prireditvi lahko najdete na internetu na naslovu <http://www.vhs.or.at>.

Raziskovalni seminarji ESREA

V prejšnjih številkah Novič smo napovedali nekaj raziskovalnih seminarjev, konferenc in posvetov Evropskega združenja raziskovalcev izobraževanja odraslih - ESREA. Ko smo te podatke primerjali s podatki na njihovi domači strani na internetu, smo ugotovili, precej sprememb. Zato vsem zainteresiranim priporočamo, da upoštevajo podatke na internetu. Najdete jih na naslovu <http://www.helsinki.fi/jari/esrea/conferen.html> skupaj s tovrstnimi prireditvami drugih organizacij.

PRIPRAVLJAMO

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje

Predstavitev predloga projekta Izobraževanje za turizem na podeželju, ki bo v petek, 13. marca, ob 9. uri, na Andragoškem centru RS, Šmartinska 134 a. Srečanje bodo vodili predstavniki agencije »Tolminska« Perovič, k.d., trajalo bo predvidoma do 11. ure.

Agencija »Tolminska« Perovič, k.d., je na podlagi izkušenj dela na področju izobraževanja odraslih v dejavnosti gostinstvo turizem in razvojnih usmeritev gornjega Posočja pripravila projekt širšega izobraževanja odraslih za gostinsko-turistično dejavnost. Projekt izobraževanja bo zajel območje Tolmin, Kobarid, Bovec (Idrija, Cerkno).

Zasnova projekt Izobraževanje za turizem na podeželju temelji na razvojnih potrebah gostinsko-turistične dejavnosti, možnostih za organizacijo in izpeljavo ter izkušnjah takega izobraževanja v tujini. Zajel bo ciljne skupine neposredno in posredno zaposlenih v gostinstvu in turizmu ter ljubiteljsko – interesno udeležene v gostinstvu in turizmu.

Zasnova projekta vsebuje oblike izobraževanja, prilagojene možnostim vključevanja odraslih v izobraževanje, te pa so: študijski krožki, tečaji, seminarji in praktično usposabljanje.

Vsebinski sklopi bodo vezani na najustreznejšo obliko podajanja znanja. Pri tem bo upoštevana taka organizacijska oblika, s katero bo mogoče zajeti čim več udeležencev in s tem uspešno dokončati izobraževalni program.

Na srečanju bodo predstavljeni posamezni sklopi izobraževalnih vsebin, in sicer:

- Turizem kot način življenja
- Kultura gostinsko-turistične ponudbe – odnos do gosta in turista
- Ohranjanje identitete
- Vodništvo

Prosimo vas, da svojo udeležbo potrdite po tel. 061 1842-571, Zdenki Birman Forjanič.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

Peterson, Kenneth D.: Teacher evaluation : a comprehensive guide to new directions and practices. Thousand Oaks, 1995. 304 str.

Policy conversation on literacy research : a report = Dialogue de politique sur la recherche en alphabetisation : un document de synthèse. Ottawa National Literacy Secretariat, 1996. 134 str. loč. pag. Besedilo v angl. in fran.

The politics of management knowledge / edited by Stewart R. Clegg and Gill Palmer. London ; Thousand Oaks ; New Delhi : Sage, 1996. 243 str.

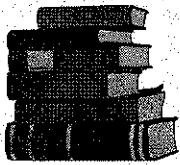
The public employment service. Copenhagen : The Danish Ministry of Labour, 1996. 12. str. (Denmark - labour market policy)

Quality management in education : sustaining the vision through action research / ed. by Pamela Lomax. London ; Bournemouth : Routledge ; Hyde Publications, 1996. 178 str.

Reading the future : a portrait of literacy in Canada. Ottawa : Minister of Industry, 1996. 116 str.

Reconciling economy and society : towards a plural economy. Paris : OECD Publications, 1996. 223 str.

Peter Monetti, ACS

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure.

Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošljete svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bomo vrnili), ali po elektronski pošti (tajnistvo.saecc@infosol.mss.edus.si), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednica

ACS
SAEC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje

consulting, research, development, info-centre, education